

УДК 371.2

**СОЦІАЛЬНО ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ТА СТРАТЕГІЧНЕ
УПРАВЛІННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІМ
НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ**

Н. М. Благун

*Прикарпатський національний університет імені Василя
Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)*

E-mail: blagun@email.ua

**SOCIAL-FUNCTIONAL AND STRATEGIC MANAGEMENT
OF COMPREHENSIVE ESTABLISHMENTS**

N. Blahun

*Vasyl Stefanyk Precarpathiuan National University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine)*

У статті окреслено організаційно-педагогічні постулати соціально-функціонального управління загальноосвітнім навчальним закладом. Це, зокрема: комплектування контингенту учнів закладу освіти на демократичних, гуманістичних, раціональних засадах; реалізація змісту освіти відповідно до Державного стандарту загальної середньої освіти на засадах гуманізації та демократизації; забезпечення навчально-виховного процесу кваліфікованими педагогічними кадрами; оволодіння керівниками загальноосвітніх навчальних закладів методологією управління соціально-педагогічними системами, гносеологічною, світоглядною, інформаційною, креативною функціями управління, аксіологічною складовою управлінської культури, основами і технологією стратегічного управління. Розроблено структурну модель стратегічного управління загальноосвітнім навчальним закладом як соціально-педагогічною системою

© Благун Н. М., 2014

<https://orcid.org/0000-0002-9133-2638>

<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.18820>

Ключові слова: освіта, управління, загальноосвітній навчальний заклад, соціально-функціональне управління, постулат, стратегічне управління.

Постановка проблеми. Стратегія розвитку освіти, безперервної системи навчання і виховання, є основою формування інтелектуального та культурного потенціалу народу незалежної держави України. Головною метою національного виховання є набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури міжнародних взаємовідносин, формування у молоді незалежно від національної належності особистісних рис громадян Української держави, розвиненої духовності, фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, правової, трудової, економічної культур [5, с. 15]. Ці позиції знайшли своє поглиблення та вдосконалення у Законах України «Про освіту», «Про загальну середню освіту» та інших урядових і галузевих документах.

Нині актуальними є пошуки шляхів забезпечення ефективності функціонування кожного навчального закладу, зокрема винайдення сучасних, суголосних сьгоднішнім політичним та соціально-економічним реаліям українського суспільства підходів до управління. З огляду на це однією з найбільш перспективних управлінських моделей виявляється соціально-функціональне управління діяльністю загальноосвітнього навчального закладу.

Встановлено, що суть соціально-функціонального управління полягає у забезпеченні ефективної взаємодії керуючої (адміністративно-управлінської ланки) та керованої (педагогічного і учнівського колективів) підсистем загальноосвітнього навчального закладу з позиції оптимальної та ефективної соціалізації всіх учасників освітнього процесу.

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Як досліджено автором [1; 14], організаційно-педагогічні умови соціально-функціонального управління навчально-виховним закладом правомірно асоціюються з поняттям «організація» – однією із функцій управління, яка передбачає формування керованої та керуючої систем – об'єкта та суб'єкта управління. Сутність організації полягає в тому, щоб забезпечити виконання прийнятого управлінського рішення. Ми поділяємо думку групи авторів [6] стосовно того, що організацію слід розглядати як симбіоз стану об'єкта чи суб'єкта управління, тобто їхнє логічне впорядкування в структурному і

функціональному відношенні, а організацію – як функцію управління. У цьому плані «організацію як функцію управління коротко можна визначити як діяльність людей щодо створення та впорядкування об'єкта і суб'єкта управління, рівно як і відношень між ними [6, с. 221]. Організація соціально-функціонального управління навчально-виховним закладом передбачає врахування класичного визначення сутності поняття «організація» та його соціального спрямування стосовно об'єктів і суб'єктів навчально-виховного процесу.

Проблемам соціально-функціонального управління ЗНЗ присвячені праці таких вітчизняних та зарубіжних вчених: Л. Васильченко [3], Л. Калініна, А. Остапенко, В. Лапінський. [13], М. Кондаков [8], Ю. Палеха [10]. В. Сухомлинський [12] та ін.

Мета статті полягає в обґрунтуванні основних організаційно-педагогічних постулатів соціально-функціонального управління загальноосвітнім навчальним закладом.

Виклад основного матеріалу. Згідно з «Положенням про загальноосвітній навчальний заклад», затвердженим постановою Кабінету Міністрів України №778 від 27 серпня 2010 року, «учасниками навчально-виховного процесу в закладі є учні (вихованці), педагогічні працівники, психологи, бібліотекарі, інші спеціалісти закладу, керівники, батьки або особи, які їх замінюють» [11, п. 71].

Детальний аналіз «Положення...», та інших нормативних документів, які регламентують функціонування загальноосвітніх навчальних закладів та управління ними, а також сучасної практики освітнього менеджменту дають змогу сформулювати основні організаційно-педагогічні постулати соціально-функціонального управління ЗНЗ.

За своєю суттю «Положення...» як нормативний документ глибоко насичене ідеями демократизації та гуманізації. Підтвердженням цього є зміст пункту 74, в якому зазначається: «Учні (вихованці) закладу мають гарантоване право на: доступність і безоплатність повної загальної освіти у державному та комунальному закладі; вибір певного закладу, форми занять; безпечні і нешкідливі умови навчання та праці; користування навчально-виробничою, науковою, матеріально-технічною, культурно-спортивною, корекційно-відновлювальною та лікувально-оздоровчою базою закладу; участь у різних видах навчальної, науково-практичної діяльності, конференціях, олімпіадах, виставках, конкурсах тощо;

отримання додаткових, у тому числі платних навчальних послуг; перегляд результатів оцінювання навчальних досягнень з усіх предметів інваріантної та варіативної частини; участь в роботі органів громадського самоврядування; участь в роботі добровільних самодіяльних об'єднань, творчих студій, клубів, гуртків, груп за інтересами тощо; повагу людської гідності, вільне вираження поглядів, переконань; захист від будь-яких форм експлуатації, психічного і фізичного насильства, від дій педагогічних та інших працівників, які порушують їх права, принижують честь і гідність» [11, п. 74].

Забезпечення дотримання перелічених прав і виконання обов'язків учнів кожної конкретної школи незалежно від її підпорядкування, типу і форми власності покладається на *адміністративно-управлінську ланку, педагогічний колектив навчального закладу та батьків учнів.*

Для цього керівникам ЗНЗ необхідно:

- забезпечити демократичність і гуманність набору учнів та комплектування контингенту класів, залучаючи до цієї справи досвідчених педагогів, класних керівників, батьків;
- дотримуватися узаконених норм наповнюваності класів з урахуванням вікової градації;
- враховувати можливості шкільного приміщення (наявність класних кімнат, навчальних кабінетів, рекреацій, їдальні, медичного пункту тощо);
- зважати на географічне розташування помешкання учня (у межах мікрорайону школи, віддаленому районі);
- мати достовірні відомості про стан здоров'я учня та можливості його збереження за рахунок комфортних умов навчання;
- зважати на власні мотиви учня.

Отже, постулат №1 соціально-функціонального управління діяльністю загальноосвітнього навчального закладу полягає в організації комплектування контингенту учнів закладу освіти на демократичних, гуманістичних, раціональних засадах з метою охоплення навчанням усіх дітей шкільного віку і надання їм якісної загальної середньої освіти.

Соціально-функціональне управління ЗНЗ, зокрема його організація, передбачає також забезпечення реалізації змісту освіти відповідно до його типу та профілю навчання. Згідно з «Положенням...», «навчально-виховний процес у закладі незалежно від його підпорядкування, типу та форми власності здійснюється відповідно до робочих навчальних планів,

складених на основі типових навчальних планів, затверджених МОН» [11, п. 31]. У робочому навчальному плані закладу конкретизується варіативна частина державних стандартів, що дозволяє здійснювати індивідуалізацію та диференціацію навчання, задовольнити потреби учнів у поглибленому вивченні основ окремих наук.

Нині активно здійснюють пошуки методологічних основ стратегії оновлення змісту освіти. В. І. Лозова вважає, що сьогодні найбільш актуальними є гуманізація, аксіологічний, культурологічний, особистісно-діяльнісний, системний, компетентнісний, синергетичний підходи до навчання [9]. Особливу увагу автор звертає на питання організації навчання, орієнтованого на розвиток потенціалу кожного школяра, реалізації ресурсного підходу в педагогіці. На думку В. І. Лозової, навчання повинно бути комфортним, не викликати фізичного, психічного перевантаження, не шкодити здоров'ю, щоб забезпечувати оптимальну динаміку працездатності, добре самопочуття. Виявлення індивідуальних ресурсів кожного учня, прогнозування їх змін може забезпечувати реалізацію його можливостей [9].

У цьому контексті також заслуговує на увагу унікальна особистісно орієнтована дидактична система ЗНЗ, розроблена М. Гузиком та практично втілена в діяльність Авторської школи м. Южний Одеської обл., досвід якої схвалений МОН України [4]. Авторська школа М. П. Гузика є навчально-виховним комплексом, зорієнтованим на реалізацію та розвиток притаманного кожній окремій дитині власного таланту. Тому навчально-виховний процес у ній, на відміну від традиційних підходів, є персоніфікованим. Відповідно, персоніфікація навчання, розвитку та виховання кожної особистості в авторській школі М. П. Гузика є системотвірним принципом, за яким вибудовуються всі інші складові даного освітнього закладу. В основу персоніфікації мети, змісту, стилів та технологій навчання дітей за педагогічною системою М. П. Гузика покладена ідея адаптації основних освітніх чинників до індивідуальних особливостей учня. Насамперед навчальний процес підпорядковується розвитку притаманних кожному окремому учневі провідних здібностей і навчальних стилів [4].

Актуальним для сучасної вітчизняної педагогічної науки та освітянської практики є зарубіжний досвід пошуків інноваційних моделей навчання, зокрема програма «Необмежені здібності» (США), спрямована на

розвиток у сучасної молоді п'яти сфер здатностей: продуктивного мислення, комунікацій, прогнозування, прийняття рішення, планування [7].

Оцінка ефективності освіти буде неповною без урахування ступеня демократизації взаємодії суб'єктів навчально-виховного процесу. Демократизм навчання передбачає, перш за все, орієнтир на формування суб'єкт-суб'єктних відносин учителя та учнів, за яких кожен із них виступає як рівноправний учасник цього процесу. Сформованість суб'єкт-суб'єктних відносин сприяє усвідомленню учнями власної значущості та відповідальності за надбання знань, умінь та навичок; сприяє усвідомленню учнем себе як особистості та своєї соціальної ролі, своїх функціональних обов'язків у процесі навчання. Демократизація навчання передбачає дотримання демократичного стилю взаємовідносин учителя й учнів, розрахованого на максимальне врахування прагнень учнів до самовираження шляхом реалізації ними свого інтелектуального, фізичного та морального потенціалів.

Серед пріоритетних напрямів модернізації навчального процесу в сучасній школі важливе місце посідає гуманізація. Гуманізація навчання – це прояв у спільній діяльності вчителя та учнів на уроці взаєморозуміння, доброти, поваги та довіри. Гуманізм учителя проявляється в любові до дітей, до педагогічної праці.

Виходячи з цього, постулат №2 соціально-функціонального управління діяльністю загальноосвітнього навчального закладу полягає в реалізації змісту освіти відповідно до Державного стандарту загальної середньої освіти та організаційних механізмів його реалізації на засадах гуманізації та демократизації.

Центральною фігурою навчально-виховного процесу в ЗНЗ є вчитель. Учитель має справу з найскладнішим, неоціненним, найдорожчим, що є в житті, – з людиною. На думку В. Сухомлинського, хороший учитель – це насамперед людина, яка любить дітей, знаходить радість у спілкуванні з ними; по-друге, людина, яка знає науку, на основі якої побудований предмет, котрий він викладає; по-третє, людина, яка знає психологію і педагогіку, розуміє і відчуває, що без знання науки про виховання працювати з дітьми неможливо; по-четверте, людина, яка досконало володіє вміннями в тій чи іншій трудовій діяльності, майстер своєї справи [12, с. 49].

Правові, організаційні та фінансові засади педагогічної діяльності вчителя визначаються Конституцією України, законами України «Про

освіту», «Про загальну середню освіту», Національною доктриною розвитку освіти в Україні у XXI ст., Кодексом законів про працю України та іншими нормативно-правовими актами. Права і обов'язки вчителя окреслено в «Положенні про загальноосвітній навчальний заклад» [11, п. 45,46].

Учитель має право: самостійно обирати форми, методи і засоби навчання, брати участь у роботі методичного об'єднання, нарад, органів самоврядування; обирати форми підвищення кваліфікації, проводити науково-дослідну роботу, вносити пропозиції керівнику ЗНЗ, на матеріальне і соціальне забезпечення відповідно до законодавства, займатися громадською роботою [11, п. 45].

Водночас на вчителя покладаються відповідні обов'язки: забезпечувати належний рівень викладання навчального предмета відповідно до навчальної програми у межах Державного стандарту загальної середньої освіти, сприяти розвитку інтересів, схильностей та здібностей дітей; виховувати в учнів повагу до батьків, жінок, старших за віком, духовних та культурних надбань народу України, готувати учнів до життя в дусі взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами.

Успіхи в навчально-виховній роботі вчителя значною мірою залежать від його педагогічної майстерності, лейтмотивом якої є вміння правильно спрямувати процес розвитку учнів, організувати діяльність так, щоб кожен із них мав можливість повноцінно розвивати свої схильності та задовольняти інтереси. Професійне самовдосконалення вчителя, розвиток педагогічної майстерності – один із пріоритетних аспектів його діяльності. Професійна підготовка вчителів у країні здійснюється у вищих та середніх навчальних закладах різних форм власності, перепідготовка – в системі закладів післядипломної освіти. Важливою формою підвищення кваліфікації, забезпечення оновлення професіональних знань і вдосконалення методичних умінь учителя є участь у роботі методичних об'єднань фахівців школи з конкретного навчального предмета.

Ця форма підвищення кваліфікації вчителя є особливо актуальною в період впровадження нових Державних стандартів загальної середньої освіти. Вона сприяє усвідомленню вчителями нюансів змісту навчального предмета, його структуризації та вдосконаленню методики реалізації в навчальному процесі. Робота шкільних методичних об'єднань як форма професійного спілкування вчителів-фахівців конкретного навчального предмета сприяє активному обміну перспективним педагогічним досвідом.

Отже, постулат №3 соціально-функціонального управління діяльністю загальноосвітнього навчального закладу полягає в забезпеченні навчально-виховного процесу кваліфікованими педагогічними кадрами з високим рівнем професійної підготовки, майстерності, схильністю до науково-дослідної роботи, оволодіння новітніми освітніми технологіями.

Згідно з «Положенням...», безпосереднє керівництво закладом освіти здійснює його директор. Він забезпечує раціональний добір та розстановку кадрів, створює необхідні умови для підвищення фахового і кваліфікаційного рівня працівників; організовує навчально-виховний процес, контроль за виконанням навчальних планів і програм, а також якістю знань, умінь та навичок учнів. На директора школи покладається відповідальність за дотримання вимог Державного стандарту загальної середньої освіти, за якість і ефективність роботи педагогічного колективу, забезпечення необхідних умов для участі учнів у позакласній та позашкільній роботі тощо.

Керівнику школи в нинішніх непростих соціально-економічних і політичних умовах керувати таким складним «організмом» як школа надзвичайно важко. І тому успіх управління ЗНЗ значною мірою залежить від того, якою мірою він спирається на педагогічний колектив, на вміння і творчу ініціативу підлеглих. У цьому сенсі позитивну роль відіграє культурологічний підхід до управління школою «...як принцип-вимога, що, по-перше, відображає суть освіти і виховання як явища культури; по-друге, потребує врахування закономірностей, тенденцій, особливостей навчально-виховного процесу, головною метою якого є виховання Людини Культури. Культурологічний підхід є імперативом (лат. *imperativus* – вимога, наказ), дотримання якого сприятиме якісному виконанню основної *соціальної функції освіти*» [2, с. 50], адже він передбачає передачу молодим поколінням соціокультурного досвіду, виховання здатності творити гуманні культурні цінності.

Успіху управлінської діяльності керівника школи сприяє сформованість у нього культури управління, яка зумовлюється особливостями та різноманітністю стосунків у спілкуванні, системою ціннісних орієнтацій, можливостями творчої самореалізації. Ми виокремлюємо гносеологічну, світоглядну, інформаційну, креативну функції управління [1; 14]. *Гносеологічна функція* управління спрямована на пізнання управлінського процесу як об'єкта конструювання, що забезпечує цілісне уявлення про технологію управлінської діяльності.

Світоглядна функція орієнтує керівника на вироблення власної позиції, ціннісного ставлення до суб'єктів управління. Вона проявляється в рефлексії керівника щодо мотивів, сенсу, цілей, якості результатів управлінської діяльності. *Інформаційна функція* полягає в оптимальному забезпеченні ЗНЗ необхідною і достатньою соціально-педагогічною інформацією для раціонального й ефективного вироблення та прийняття управлінських рішень. *Креативна функція* культури керівника школи уможливорює розгляд його діяльності в аспекті творчого, оригінального вирішення управлінських завдань. Розглянуті вище функції водночас корелюють з аксіологічним аспектом культури управління. Саме це спонукає керівника ЗНЗ до пошуку відповідей на запитання: «який сенс?», «яка цінність?», «яка результативність?», «які витрати матеріальних і людських ресурсів?», «що забезпечує високі результати управлінської діяльності?» тощо.

У процесі пілотажного експерименту ми з'ясували уявлення керівників шкіл щодо проявів управлінської культури, зокрема її аксіологічного аспекту. Виявлено, що всі перелічені респондентами якості можна згрупувати таким чином. До першої групи віднесено: професіоналізм, співпрацю з підлеглими, організаторські здібності; до другої: демократизм, гуманізм, активність, відповідальність, повагу й довіру до людей, працездатність, мобільність; третю групу становлять аксіологічні ознаки культури: орієнтація на позитивний кінцевий результат управлінської діяльності, ціннісні стосунки з учителями і учнями (повага, тактовність, моральність, толерантність, комунікативна компетентність). У свою чергу, до основ комунікативної компетентності респонденти віднесли: а) моральну інтуїцію (вміння добирати моральну норму, яка унеможливує негативні наслідки у спілкуванні); б) комунікабельність – хист до спілкування; в) уміння правильно визначити роль і місце кожного працівника загальноосвітнього навчального закладу.

Соціальна природа управлінських функцій керівника ЗНЗ зумовлює необхідність переходу від *оперативного* до *стратегічного* управління з метою включення до кола уваги оточуючої дійсності і швидкого реагування на зміни, що відбуваються в ній. Виходячи з цього, на нашу думку *стратегічне* управління діяльністю ЗНЗ – це управління, яке спирається на потенціал усіх суб'єктів освітнього процесу: педагогічного й учнівського колективів як основи його функціонування, батьківської

громадськості, орієнтує їхню діяльність на задоволення потреб в якісній освіті підростаючого покоління.

Перехід до стратегічного управління діяльністю ЗНЗ потребує корекції функціональних обов'язків суб'єктів та об'єктів цього процесу, створення відповідних соціально-економічних і організаційних умов їхньої реалізації. Зокрема, не виключена необхідність розроблення «Стратегічної програми функціонування і розвитку закладу освіти» за умови, наприклад, зміни ступенів чи профілю навчання, типу навчального закладу тощо. Успіх в управлінні, спрямованому на виконання «Стратегічної програми...», значною мірою залежатиме від творчої ініціативи всіх без винятку учасників навчально-виховного процесу – керівників, учителів, учнів, батьків, громадськості. За цих умов керівник має знати творчий потенціал педагогічного та учнівського колективів, вміти направити їхні сили і здібності в необхідне русло, давати простір ініціативі, підтримувати її та заохочувати.

Сутність постулату №4 соціально-функціонального управління діяльністю загальноосвітнього навчального закладу полягає в забезпеченні професійних знань керівника, зокрема: методології управління соціально-педагогічними системами; оволодінні гносеологічною, світоглядною, інформаційною, креативною функціями управління; аксіологічною складовою управлінської культури; основами і технологією стратегічного управління.

Нами розроблено структурну модель соціально-стратегічного управління ЗНЗ як соціально-педагогічною системою (рис.1), яка, на нашу думку, сприяє здійсненню покрокових дій керівника і педагогічного колективу у ланцюзі синергетичної реалізації управлінських функцій кожної підсистеми ЗНЗ.

Висновки. Отже, у процесі дослідження окреслено організаційно-педагогічні постулати соціально-функціонального управління ЗНЗ. Це: комплектування контингенту учнів закладу освіти на демократичних, гуманістичних, раціональних засадах; реалізація змісту освіти відповідно до ДСЗСО на засадах гуманітаризації, гуманізації, диференціації, демократизації, індивідуалізації, інтенсифікації; забезпечення навчально-виховного процесу кваліфікованими педагогічними кадрами; оволодіння керівниками ЗНЗ методологією управління соціально-педагогічними системами, гносеологічною, світоглядною, інформаційною, креативною функціями управління, аксіологічною складовою управлінської культури,

основами і технологією стратегічного управління. Розроблено структурну модель стратегічного управління ЗНЗ як соціально-педагогічною системою (рис. 1).

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці програми підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів до реалізації соціально-функціонального управління.

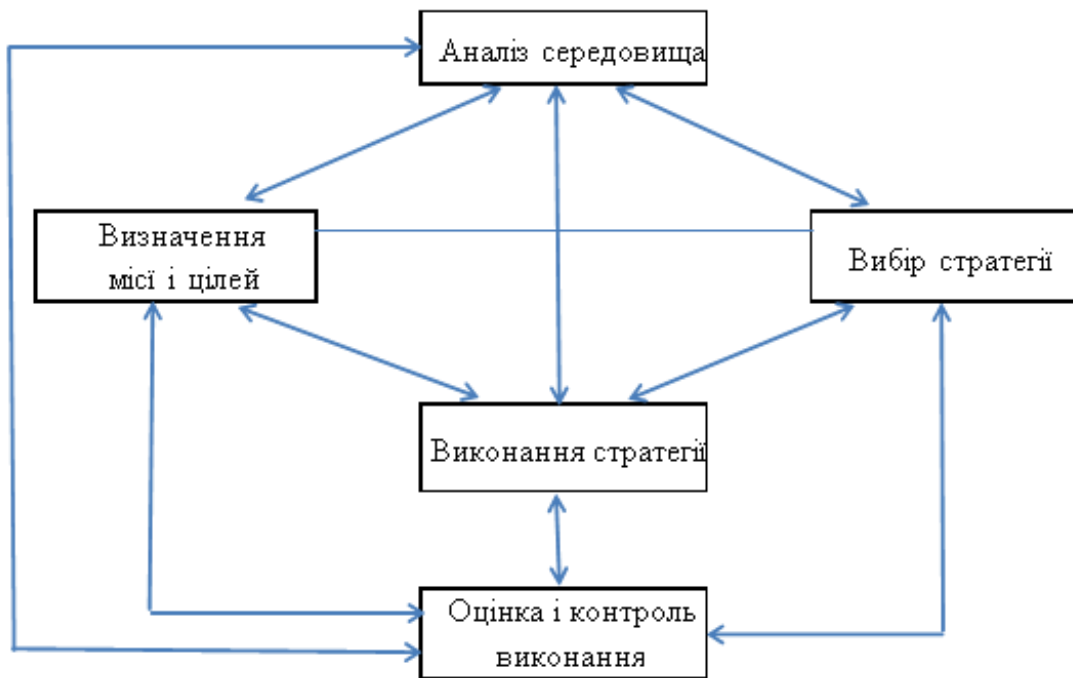

Рис.1. Структурна модель соціально-стратегічного управління соціальними системами

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Благун Н. М. Організаційно-педагогічні постулати соціально-функціонального управління навчально-виховним закладом / Н. М. Благун // Вісник Черкаського університету. Серія : Педагогічні науки : наук. журн. / Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького. — Черкаси : Вид-во Черкас. нац. ун-т, 2014. — № 23 (316). — С. 7–11.

2. Болгарина В. С. Культурологічний підхід до управління школою / В. С. Болгарина. — Харків : Основа, 2006. — 112 с. — (Б-ка ж-лу «Управління школою»; Вип. 5(41)).

3. Васильченко Л. В. Управлінська культура і компетентність керівника / Л. В. Васильченко. — Харків : Вид. група «Основа», 2007. — 176 с.

4. Гузик М. П. Особистісно орієнтована дидактична система загальноосвітньої школи / М. П. Гузик // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992-2002 : зб. наук. праць до 10-річчя АПН України : У 2 ч. — Ч. 1. — Харків : ОВС, 2002. — С. 393–410.
5. Державна національна програма «Освіта». Україна ХХІ століття. — К. : Райдуга, 1994. — 61 с.
6. Економічна кібернетика : підручник для студ. вищих навч. закл., що навч. за фахом «Економічна кібернетика»: У 2 т. — Т. 1. / В. М. Геєць [та ін.]. — Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2005. — 508 с.
7. Кларин М. В. Развитие критического и творческого мышления / М. В. Кларин // Школьные технологии. — 2004. — №2. — С. 3–10.
8. Кондаков М.И. Теоретические основы школоведения / М. И. Кондаков. — М.: Педагогика, 1982. — 191 с.
9. Лозова В. І. Стратегічні питання сучасної дидактики / В. І. Лозова // Шлях освіти. — 2003. — №2 (28). — С. 11–16.
10. Палеха Ю. А. Ключі до успіху, або Організаційна та управлінська культура : навч. посіб. / Ю. А. Палеха. — 2-ге вид., доп. — К. : Вид-во Європейського ун-ту, 2002. — 337 с.
11. Положення про загальноосвітній навчальний заклад [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України // Постанова Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 №778. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/778-2010-п>
12. Сухомлинський В. О. Павлівська середня школа / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори : В 5-ти т. / ред. кол.: Дзевєрін О. Г. (голова) та інші. — Т.4. — К. : Рад шк., 1977. — С. 5–390.
13. Управління інноваційним розвитком загальноосвітнього навчального закладу: моделі, соціокультурні процеси, технології : наук.-метод. посіб. / [Л. М. Калініна, А. Ф. Остапенко, В. В. Лапінський та ін.]; за наук. ред. проф. Л. М. Калініної. — К. : Володимирець, 2011. — 560 с.
14. Vlahun N. The functional and social aspects of organizing comprehensive educational institutions / Nataliia Vlahun // The Russian academic journal. — 2014. — №2 (Vol. 28). — P. 51–53.

Благун Н. М. Социально-функциональное и стратегическое управление общеобразовательным учебным заведением

В статье очерчены организационно-педагогические постулаты социально-функционального управления общеобразовательным учебным заведением. Это, в частности: комплектование контингента учащихся заведения образования на демократических, гуманистических, рациональных основаниях; реализация содержания образования в соответствии с Государственным стандартом общего среднего образования на основе гуманизации и демократизации; обеспечение учебно-воспитательного процесса квалифицированными педагогическими кадрами; овладение руководителями общеобразовательных учебных заведений методологией управления социально-педагогическими системами, гносеологической, мировоззренческой, информационной, креативной функциями управления, аксиологическим компонентом управленческой культуры, основами и технологией стратегического управления. Разработана структурная модель стратегического управления общеобразовательным учебным заведением как социально-педагогической системой.

Ключевые слова: образование, управление, учебное заведение, социально-функциональное управление, постулат, стратегическое управление.

Blagun N. M. Social-functional and strategic management of comprehensive establishments

The article outlines organizational-pedagogic postulates of comprehensive schools social-functional management. In particular, they are: enrolment of an educational establishment with students on democratic, humanistic, rational conditions; the realization of the education content in accordance with the State standard of general secondary education on the grounds of humanization and democratization; provision of the teaching and educational process with qualified staff; acquirement of social-pedagogical systems management methodology, gnoseological, attitudinal and behavioral, informational, creative management functions, axiological component of the management culture, strategic management basics and technology. The structural model of strategic management of a comprehensive establishment as a social-pedagogical system has been developed.

Key words: education, management, an educational establishment, social-functional management, postulate, strategic management.

REFERENCES

1. Blahun N. M. Orhanizatsiyno-pedahohichni postulaty sotsial'no-funktsional'noho upravlinnya navchal'no-vykhovnym zakladom [Organizational-pedagogical postulates socio-functional management of educational institutions] / N. M. Blahun // Visnyk Cherkas'koho universytetu. Seriya : Pedahohichni nauky : nauk. zhurn. / Cherkas. nats. un-t im. Bohdana Khmel'nyts'koho. — Cherkasy : Vyd-vo Cherkas. nats. un-t, 2014. — №23 (316). — S. 7–11.
2. Bolharyna V. S. Kul'turolohichnyy pidkhid do upravlinnya shkolyu [Culturological approach to school management] / V. S. Bolharyna. — Kharkiv : Osnova, 2006. — 112 s. — (B-ka zh-lu «Upravlinnya shkolyu»; Vyp. 5(41).
3. Vasyl'chenko L. V. Upravlins'ka kul'tura i kompetentnist' kerivnyka [Management culture and competence manager] / L. V. Vasyl'chenko. — Kharkiv : Vyd. hrupa «Osnova», 2007. — 176 s.
4. Huzyk M. P. Osobystisno oriyentovana dydaktychna systema zahal'noosvitni'oyi shkoly [Personality oriented didactic system of general education institution] / M. P. Huzyk // Rozvytok pedahohichnoyi i psykhohichnoyi nauk v Ukrayini 1992–2002 : zb. nauk. prats' do 10-richchya APN Ukrayiny : U 2 ch. — Ch. 1. — Kharkiv : OVS, 2002. — S. 393–410.
5. Derzhavna natsional'na prohrama «Osvita». Ukrayina XXI stolittya. [State national program "Education". Ukraine XXI century] — K. : Rayduha, 1994. — 61 s.
6. Ekonomichna kibernetyka [Economic Cybernetics] : pidruchnyk dlya stud. vyshchikh navch. zakl., shcho navch. za fakhom «Ekonomichna kibernetyka» : U 2 t. — T. 1. / V. M. Heyets' [ta in.]. — Donets'k : TOV «Yuho-Vostok, Ltd», 2005. — 508 s.
7. Klaryn M. V. Razvytye krytycheskoho y tvorcheskoho myshlenyya [The development of critical and creative thinking] / M. V. Klaryn // Shkol'nye tekhnolohyy. — 2004. — №2. — C. 3–10.
8. Kondakov M. Y. Teoretycheskiye osnovy shkolovedenyya [Theoretical Foundations of school administration] / M. Y. Kondakov. — M. : Pedahohyka, 1982. — 191 s.
9. Lozova V. I. Stratehichni pytannya suchasnoyi dydaktyky [Strategic problems of modern didactics] / V. I. Lozova // Shlyakh osvity. — 2003. — №2 (28). — S. 11–16.
10. Palekha Yu. A. Klyuchi do uspikhu, abo Orhanizatsiyna ta upravlins'ka kul'tura [Keys to success or Organizational and management culture] : navch. posib. / Yu. A. Palekha. — 2-he vyd., dop. — K. : Vyd-vo Yevropeys'koho un-tu, 2002. — 337 s.
11. Polozhennya pro zahal'noosvitniy navchal'nyy zaklad [Institution of general education regulations] [Elektronnyy resurs] / Kabinet Ministriv Ukrayiny // Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 27.08.2010 №778. — Rezhym dostupu : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/778-2010-p>

12. Sukhomlyns'kyy V. O. Pavlys'ka serednya shkola [The Secondary School in Pavlysh] / V. O. Sukhomlyns'kyy // Vybrani tvory : V 5-ty t. / red. kol.: Dzeverin O. H. (holova) ta inshi. — T.4. — K. : Rad shk., 1977. — S. 5–390.

13. Upravlinnya innovatsiynym rozvytkom zahal'noosvitn'oho navchal'noho zakladu: modeli, sotsiokul'turni protsesy, tekhnolohiyi [Management of innovative development of educational institution: models, sociocultural processes, technologies] : nauk.-metod. posib. / [L. M. Kalinina, A. F. Ostapenko, V. V. Lapins'kyy ta in.]; za nauk. red. prof. L. M. Kalinoyi. — K. : Volodymyrets', 2011. — 560 s.

14. Blahun N. The functional and social aspects of organizing comprehensive educational institutions / Nataliia Blahun // The Russian academic journal. — 2014. — №2 (Vol. 28). — P. 51–53.